

Finanšu ministrs Jānis Reirs: Darbs pie atbalsta pasākumu paplašināšanas turpinās

Publicēts: 12.05.2020.

[Jaunami](#)

Lai ierobežotu vīrusa COVID-19 izplatību un pēc iespējas ātrāk piedāvāt uzņēmējiem un darba ņēmējiem tādus risinājumus, kas būtiski atvieglotu globālās pandēmijas radītās īstermiņa ekonomiskās problēmas, tūlīt pēc ārkārtējās situācijas izsludināšanas tika izveidota vadības grupa uzņēmējdarbības un nodarbināto atbalstam, ko vada finanšu ministrs Jānis Reirs. Līdz šim grupa sanākusi uz 15 sēdēm un, cieši sadarbojoties ar uzņēmēju organizācijām, kā arī ņemot vērā darba ņēmēju intereses, pieņēmusi aptuveni 150 lēmumus. Jau pirmajā vadības grupas sanāksmē, kas norisinājās 16. martā, tika pieņemti nozīmīgi lēmumi, lai iespējami drīz ieviestu nepieciešamos atbalsta pasākumus.

"Jau no ārkārtējās situācijas sākuma bija skaidrs, ka mums nekavējoties jārod risinājumi iedzīvotāju un uzņēmēju atbalstam COVID-19 krīzes situācijā. Vienlaikus ar valdības noteiktajiem ierobežojumiem slimības izplatības ierobežošanai un sabiedrības drošības nodrošināšanai, mums jā rūpējas par to, lai noturētu iespējami mazu bezdarba līmeni. Šajā laikā jo īpaši svarīgi strādāt pie tā, lai uzņēmumi var turpināt darboties vai veiksmīgi atsākt savu darbību pēc krīzes laika "pārziemošanas", neatlaižot darbiniekus. Lai atbalstītu pēc iespējas vairāk Latvijas iedzīvotāju, līdz šim esam gan pieņēmuši drosmīgus lēmumus, gan labojuši ieceres, kas sākotnēji neparedzēja nepieciešamo atbalsta līmeni," norāda finanšu ministrs Jānis Reirs.

Noderīga ziņa? Padalies!

1. Cenšoties noturēt ekonomisko šoku pēc iespējas ierobežotākā apjomā un rūpējoties, lai tam nav ilglaicīga efekta uz ekonomiku, uzņēmumi no 25. marta var pieteikties atbalsta instrumentiem – garantijām banku kredītu brīvdienām un apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem:

Garantijas banku kredītu brīvdienām ļauj bankām atlikt pamatmaksājumu summas uz laiku līdz diviem gadiem. Šo iespēju līdz 7. maijam uzņēmēji izmantojuši par kopējo finansējuma apmēru 50 miljoni eiro.

Tāpat pieejami apgrozāmo līdzekļu aizdevumi ar atvieglotiem nosacījumiem, kas paredzēti uzņēmējiem, kuriem būtiski samazinājies darbības apjoms. Līdz 7. maijam noslēgti 249 aizdevumu līgumi par kopējo summu 53 miljoni eiro.

2. Nekavējoties tika izstrādāts likums "Par valsts apdraudējuma un tā seku novēršanas un pārvarēšanas pasākumiem sakarā ar Covid-19 izplatību", kas paredz:

krīzes skartajiem nodokļu maksātājiem pieteikties nodokļu samaksas termiņa pagarinājumam līdz trim gadiem. Līdz 11. maijam šādu iespēju izmantojuši 6 594 nodokļu maksātāji par kopējo summu 112,16 miljonu eiro apmērā.

nokavētajam nodokļu maksājumam, kura samaksai ir piešķirts nodokļu samaksas termiņa pagarinājums, netiek aprēķināta nokavējuma nauda.

iespēja izmaksāt dīkstāves pabalstus tiem darba ņēmējiem, kas atrodas dīkstāvē.

valsts un pašvaldību iestādes, kā arī kapitālsabiedrības uz likuma darbības laiku atbrīvo krīzes skartos komersantus no nomas maksas vai lemj par nomas maksas samazinājumu.

iespēja palielināt rezerves kapitālu valsts attīstības finanšu institūcijai ALTUM, ļaujot COVID-19 krīzes skartajiem uzņēmumiem izmantot atbalsta instrumentus – kredītu garantijas, kā arī aizdevumus krīzes risinājumam.

3. Deviņās vadības grupas sēdēs ir diskutēts un lemts par būtisku atbalsta mehānismu uzņēmumiem un to darbiniekiem, kā arī pašnodarbinātām personām – dīkstāves pabalstu. Noteikti un precizēti kritēriji, kas jāizpilda, lai varētu pretendēt uz dīkstāves

pabalstiem, kā arī vairākkārt paplašināts saņēmēju loks, nākot preti arvien vairāk iedzīvotājiem, kuri sastapušies ar COVID-19 radītās krīzes grūtībām. Dīkstāves pabalsta maksimālais apmērs noteikts 700 eiro mēnesī, bet minimālais – 180 eiro mēnesī. Pirmais dīkstāves pabalsts tika izmaksāts 25. martā, savukārt līdz 11. maijam izmaksāti 46 714 pabalsti pēc 7590 uzņēmēju iesniegumiem, kā arī 2677 pabalsti pēc pašnodarbināto iesniegumiem. Izmaksātā kopsumma ir sasniegusi 17 494 320 eiro.

a) Uz dīkstāves pabalstu var pretendēt krīzes skartie uzņēmumi, kuru ieņēmumi no saimnieciskās darbības, salīdzinot ar 2019. gada divpadsmit mēnešu vai to mēnešu, kuros uzņēmums faktiski darbojies laikposmā no 2019. gada 1. janvāra līdz 2020. gada 1. martam, vidējiem ieņēmumiem, samazinājušies par 30%. Tāpat pretendēt var arī uzņēmumi, kuru apgrozījums krities par 20%, ja izpildās kāds no trim kritērijiem:

- krīzes skartā darba devēja eksporta apjoms 2019. gadā veido 10% no kopējā apgrozījuma vai ir ne mazāks kā 500 000 eiro;
- krīzes skartā darba devēja izmaksātā mēneša vidējā bruto darba samaksa 2019. gadā ir ne mazāka kā 800 eiro;
- ilgtermiņa ieguldījumi pamatlīdzekļos 2019. gada 31. decembrī ir vismaz 500 000 eiro.

b) Dīkstāves pabalstam var pieteikties arī pašnodarbinātās personas, kas dīkstāves periodā nav guvušas ienākumus no saimnieciskās darbības.

c) Tāpat dīkstāves pabalstu var saņemt arī uzņēmumu valdes locekļi, kas vienlaikus ir darbinieki, gadījumā, ja visi darbinieki atrodas dīkstāvē.

4. Lai atbalstītu tos strādājošos, kuriem dīkstāves pabalsti ir ļoti mazi vai kuri darba devēja neatbilstības dēļ nevar pretendēt uz dīkstāves pabalstu, tika ieviests dīkstāves palīdzības pabalsts 180 eiro apmērā. Līdz 11. maijam (ieskaitot) starpība starp izmaksāto dīkstāves pabalstu un dīkstāves palīdzības pabalstu izmaksāta 2213 personām 91 919 eiro apmērā. Gan dīkstāves pabalsta, gan dīkstāves palīdzības pabalsta saņēmēji papildus saņem arī 50 eiro piemaksu pie pabalsta par apgādībā esošu bērnu līdz 24 gadu vecumam. Līdz 11. maijam piemaksas izmaksātas 5785 iedzīvotājiem 192 614 eiro apmērā.

5. Uzņēmēju un nevalstisko organizāciju atbalstam ārkārtējās situācijas laikā paredzēti gadījumi, kādos tos atbrīvo no nomas maksas, ja telpas saimnieciskajai darbībai nomātas no publiskas personas vai tās kapitālsabiedrības. Ja nomātās telpas noteiktajā periodā vispār neizmanto saimnieciskās darbības veikšanai Ministru kabinetā pieņemto lēmumu dēļ, piemēro nomas maksas atbrīvojumu. Savukārt citos gadījumos tam var samazināt nomas maksu līdz 90% no noteiktās. Tāpat uzņēmumam nepiemēro kavējuma procentus un līgumsodus nomas maksas un citu saistīto maksājumu samaksas kavējuma gadījumā.

6. Lai atbalstītu lielos uzņēmumus, kas ir ekonomiski dzīvotspējīgi un korporatīvi labi pārvaldīti, bet kuriem ir pagaidu grūtības, jo to darbību uz pārejošu laika posmu ir negatīvi ietekmējusi COVID-19 izplatība, un tos lielos uzņēmumus, kuri ir gatavi pielāgot vai pārveidot savu līdzšinējo biznesa modeli COVID-19 ietekmes rezultātā, tiek veidots alternatīvo ieguldījumu fonds, ko pārvaldīs ALTUM. Uzņēmumu atbalstam būs pieejami līdz 100 miljoni eiro.

7. Tāpat finanšu ministra Jāņa Reira vadītā vadības grupa strādā pie jauna atbalsta instrumenta izstrādes lielo komersantu atbalstam, kas papildinātu esošos COVID-19 izplatības negatīvās ietekmes mazināšanas atbalsta instrumentus uzņēmējiem. Šāda instrumenta izstrādes mērķis ir atbalstīt dzīvotspējīgus lielos komersantus, kuriem radusies finansējuma nepieciešamība vīrusa COVID-19 ietekmē, sniedzot iespēju saņemt garantijas un aizdevumus ar garu maksimālo termiņu. Garantijas būtu pieejamas gan banku jauniem investīciju un apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem, gan nepieciešamības gadījumā arī esošo saistību atliktajai pamatsummai.

8. Ņemot vērā, ka COVID-19 vīruss nobremzējis ne tikai ekonomiku kopumā, bet ietekmējis arī uzņēmumu, mājsaimniecību un privāto finanšu plūsmu, bankas īsā termiņā izstrādāja virkni risinājumu uzņēmumiem un privātpersonām. Izvērtējot katra klienta individuālo situāciju, bankas piedāvā pakalpojumus sniegt attālināti, kā arī piemērot kredītbrīvdienas vai kredīta pamatsummas atlikšanu gan privātpersonām, gan uzņēmumiem, kuru spēju maksājumus veikt ietekmējusi COVID-19 izplatība.. Līdz 8. maijam Latvijas bankās noslēgtas 11 014 saistību izpildes atlikšanas vienošanās par kopējo summu 737 miljoni eiro apmērā.

9. Vadības grupa vienojusies piešķirt papildu finansējumu 150 miljoni eiro apmērā pašvaldību investīciju projektiem Izvērtējot plānoto investīciju aktualitāti un jaunus apstākļus ekonomikā reģionos un valstī kopumā, pašvaldību atbalsta projektiem tiks

pārdalīts Eiropas Savienības (ES) fondu finansējumu 150 miljonu eiro apmērā.

10. Lai īstenotu atbalsta pasākumus, vadības grupa ir izskatījusi un atbalstījusi šādus būtiskākos līdzekļu piešķirumus no valsts budžeta programmas "Līdzekļi neparedzētiem gadījumiem" (uz 8. maiju kopā ir piešķirts 345,1 miljons eiro):

101,8 miljoni eiro dīkstāves pabalstu izmaksai;

75 miljoni eiro projektu īstenošanai autoceļu jomā;

45 miljoni eiro sociālo pabalstu izmaksai;

45,5 miljoni eiro lauksaimnieku atbalstam;

45,7 miljoni individuālo aizsarglīdzekļu un dezinfekcijas līdzekļu iegādei un transportēšanai

2,3 miljoni eiro mediju atbalsta fonda īstenošanai.

11. Vadības grupa lēmusi arī par valsts atbalstu stratēģiskiem uzņēmumiem, kas sastopas arī COVID-19 krīzes sekām. Caur pamatkapitālu valsts kontrolētām kapitālsabiedrībām nolemts piešķirt finansējumu 457 miljonu eiro apmērā, tai skaitā 100 miljoni eiro ALTUM rezerves kapitālā krīzes garantiju programmas finansēšanai un krīzes aizdevumu programmas finansēšanai, 15 miljoni eiro trīs Veselības ministrijas kontrolētajām Universitātes slimnīcām, kā arī pamatkapitāla palielināšana 286,2 miljonu eiro apmērā Satiksmes ministrijas kontrolētajā AS "Air Baltic Corporation", 6 miljonu eiro apmērā Latvijas Gaisa satiksme un 49,9 miljonu eiro apmērā VAS Starptautiskā lidosta "Rīga".

12. Lai risinātu trīs šī brīža pamata vajadzības – veselības sistēmas kapacitātes stiprināšanu, nodrošinot neatliekamus ieguldījumus infektoloģijas un psihiatrijas spēju stiprināšanā; atbalstu uzņēmumiem, nodrošinot apgrozāmos līdzekļus eksportspējīgiem un ražojošiem uzņēmumiem; ražošanas modernizēšanu un ekonomikas sildīšanu – tika izstrādāts Eiropas Savienības (ES) fondu finansējuma pārdales piedāvājums. Tāpat būtiski ir ieguldījumi sociāli ekonomisko seku mazināšanā – nodarbinātības pasākumos. Kopumā nolemts pārdalīt 500 miljonus eiro ES fondu finansējuma. Šobrīd jau nolemts Satiksmes ministrijas (SM) pārtraukto dzelzceļa projektu finansējumu – 100 miljonu eiro apmērā novirzīt veselības dienestu stiprināšanai – 30 miljonus eiro, uzņēmējiem apgrozāmo un pamatlīdzekļu instrumentiem – 35 miljonus eiro, nodarbinātības pasākumu atbalstam – 20 miljonus eiro un darbaspēka kvalifikācijas un pārorientācijas pasākumiem – 15 miljonus eiro. Savukārt Ekonomikas ministrijas pārziņā esošo energoefektivitātes projektu finansējumu aptuveni 7,5 miljonu eiro apmērā novirzīt pašvaldību energoefektivitātes pasākumu projektiem, kas realizējami 2020. gadā.

13. Papildus atbalstīti priekšlikumi par finansējuma pārdaļēm nozaru ministriju ietvaros. Novirzot papildu finansējumu ekonomikas atveseļošanas pasākumiem 17,8 miljonu eiro apmērā, aktīvās nodarbinātības pasākumiem un sociālo pakalpojumu nodrošināšanai – 38,3 miljonus eiro, nodarbināto pārkvalifikācijai un kvalifikācijas pilnveidei, kompetenču pieejas satura aprobācijas pasākumiem – 12,6 miljonus eiro. Bioloģiski noārdāmo atkritumu pasākumiem, reģionālās jomas investīcijām, kā arī pārdaļēm starp IKT projektiem plānots novirzīt 41,1 miljonu eiro. Savukārt pasažieru vilcienu attīstības projektiem un citiem SM projektiem – 283 miljonus eiro.

14. Pašlaik ir panākta vienošanās par nepieciešamību izstrādāt daļēju algu izmaksu kompensāciju mehānismu. Pirmdien, 11. maijā, finanšu ministra Jāņa Reira vadītā grupa uzņēmējdarbības un nodarbināto atbalstam diskutēja par priekšlikumu nodarbinātības saglabāšanai, t.i., daļēju algu izmaksu kompensāciju uzņēmējiem. Ņemot vērā, ka pēc ārkārtējās situācijas beigām joprojām turpināsies COVID-19 negatīvā ietekme un uzņēmumi vēl nebūs atguvuši spēju darboties ar iepriekšējo jaudu, jau pašlaik tiek strādāts pie citiem atbalsta instrumentiem, lai sekmētu nodarbinātību.

15. Valdības mērķis ir rūpēties par iedzīvotāju drošību, vienlaikus noturot bezdarba līmeni tik mazu, cik vien tas ir iespējams. Ir svarīgi, lai īpaši ražojošie un eksportējošie uzņēmumi varētu turpināt pilnvērtīgi darboties pēc krīzes. Tādēļ vairāki ministri konceptuāli ir vienojušies, ka tiks nodrošināts atbalsts tiem nodarbinātajiem, kas turpina strādāt, taču dara to samazinātā apmērā un vienlaikus to darbs ir svarīgs uzņēmuma darbībai ilgtermiņā, izstrādājot daļēju algu izmaksu kompensācijas mehānismu. Šis instruments nodrošinātu iespēju saglabāt darba attiecības tajos periodos, kad samazinās darba devēja iespējas piedāvāt darbu un ir finansiālas vai ar ražošanu saistītas grūtības.

16. Vienlaikus, strādājot pie šī atbalsta instrumenta, būtu jāievieš darbaspēka kvalifikācijas pilnveides un pārkvalifikācijas pasākumi

personām, kuras ir zaudējušas darbu vai atrodas dīkstāvē. Dīkstāves pabalsts ir terminēts (īslaicīgs atbalsts krīzes laikā), un šobrīd tiek attīstīti vairāki scenāriji izejai no šīs krīzes, tai skaitā apsverot iespējas ieviest iepriekš minēto risinājumu. Priekšlikums tiks izstrādāts ciešā sadarbībā ar valdības sociālajiem (Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība un Latvijas Darba devēju konfederācija), kā arī sadarbības (Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kamera) partneriem. Finanšu, ekonomikas un labklājības ministri ir vienojušies, ka jau šonedēļ ekonomikas ministra vadītajā darba grupā, strādājot pie ekonomikas atbalsta instrumentiem, izskatīs arī šo priekšlikumu.

17. Vadības grupā atbalstīti arī vairāki citi atbalsta pasākumi, piemēram, vecāku pabalsta pagarinājums tiem vecākiem, kuru pabalsta izmaksas periods beidzas šā gada 12. martā vai vēlāk, kuri ir darba ņēmēji vai pašnodarbinātie, kas negūst ienākumus un nesaņem dīkstāves pabalstu. Šādi pabalsta pagarinājumi līdz 11. maijam (ieskaitot) piešķirti 330 personām par 64 197 eiro.

Jāuzsver, ka finansējums atbalsta pasākumu īstenošanai ir pietiekams. Resursu rezerve uz 11. maiju Valsts kases kontos ir aptuveni 2,9 miljardi eiro. Vadības grupa uzņēmējdarbības un nodarbināto atbalstam turpina tikties divas reizes nedēļā, gan pilnveidojot esošos atbalsta mehānismus, gan strādājot pie ekonomikas atlabšanas pasākumiem, lai iespējami drīz atgrieztos pie tautsaimniecības izaugsmes un Latvijas iedzīvotāju iespējām pilnvērtīgi strādāt.

[Pilna informācija par vadības grupā pieņemtajiem lēmumiem](#)

[Pieteikties jaunumu saņemšanai e-pastā](#)

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/finansu-ministrs-janis-reirs-darbs-pie-atbalsta-pasakumu-paplasinasanas-turpinas>